

Masarykova cesta 16, 1000 Ljubljana

T: 01 400 52 00

F: 01 400 53 21

prof. dr. Boris A. Novak

Prof. dr. Dean Komel

Boris-A.Novak@guest.arnes.si

Številka: 007-68/2019/84

Datum: 15. 7. 2019

Zadeva: Obramba slovenskega učnega jezika na univerzah pred globalnim ropom

Zveza: Vaš elektronska pošta z dne 28. 6. 2019 (007-68/2019/67 in gs: 61400-3/2019/2)

Spoštovani prof. dr. Boris A. Novak,
Spoštovani prof. dr. Dean Komel,

zahvaljujemo se vam za poslana stališča ob pripravi predloga novele Zakona o visokem šolstvu.

V ta namen je minister za izobraževanje, znanost in šport dr. Jernej Pikalo konec aprila 2019 imenoval delovno skupino za pripravo novele Zakona o visokem šolstvu in se je do sedaj sestala na več sejah.

Ena od nalog delovne skupine je tudi priprava sprememb na področju internacionalizacije, ki zadeva tudi 8. člen (učni jezik).

Najprej poudarjamo, da predlog dopolnitev 8. člena (tako, kot do sedaj) nedvoumno v prvi alineji določa, da je učni jezik slovenski. Namen predloga spremembe 8. člena je zgolj jasneje določiti pogoje oziroma izjeme za dopustno izvajanje študijskih programov (ali njihovih delov) tudi v tujih jezikih, kar, kot ste že sami navedli, v nekaterih primerih že poteka. Predlog s tega vidika tako ne uvaja popolnih novosti, temveč v primerjavi z aktualno zakonodajo nedvoumno vzpostavlja okvir in pogoje za izvajanje teh vsebin.

S predlogom dopolnitve 8. člena ministrstvo sledi zapisanim programskim usmeritvam v Resoluciji o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011 – 2020 (v nadaljevanju ReNPVŠ 2011-2020) ter Evropskemu programu posodobitve visokošolskih sistemov, ki poudarja krepitev kakovosti z mobilnostjo in čezmejnim sodelovanjem.

ReNPVŠ 2011-2020 predstavlja izhodišče predlaganih sprememb, ki visokošolskim zavodom nalaga, da se poučevanje lahko izvaja tudi v tujih jezikih, pri čemer je zagotovljen razvoj slovenskega jezika in tudi terminologije. Raba tujih jezikov v študijskem procesu je eden od pomembnih elementov kakovostnega razvoja znanosti. Zaradi razvoja znanja in znanosti je prav, da Slovenija omogoči večjo odprtost slovenskega visokošolskega prostora. Ob tem poudarjamo, da alineja, ki jo izpostavljate v prvem odstavku svojega pisma in ki določa, da se študijski programi lahko izvajajo tudi v tujem jeziku, če se izvajajo v slovenskem jeziku, nikakor ni novost, saj je to zapisano že v trenutno veljavnem zakonu. Še več, predlog zakona z namenom jasnejšega zapisa dopustnosti izvajanja študijskega programa tudi v tujem jeziku, z izrecno uporabo besede »vzporedno« zahteva hkratno izvedbo takšnega študijskega programa tudi v slovenskem jeziku, kar bi sicer na enak način moralo biti razumljeno že ob obstoječi dikciji veljavnega zakona. Preseneča nas, da avtorja odprtega pisma ohlapnost, ki naj bi služila "formalizaciji in uzakonitvi že obstoječe roparske prakse", očitata formulaciji, ki velja že od sprejetja čisto prve različice Zakona o visokem šolstvu leta 1993.

V ReNPVŠ 2011-2020 je zapisano določilo, ki smo ga smo pri predlagani dopolnitvi 8. člena Zakona o visokem šolstvu o učnem jeziku skrbno upoštevali, in sicer da morajo vsi študijski programi zagotavljati pridobivanje znanja, veščin in spretnosti skladno z nacionalnim ogrodjem kvalifikacij ter ključnih kompetenc: inovativnosti, kritičnega razmišljanja, sporazumevanja v maternem jeziku, kulturne zavesti in izražanja, sposobnosti delovanja v mednarodnem prostoru in informacijske pismenosti.

Namen predloga tako nikakor ni izrivanje slovenskega učnega jezika, ampak bolj jasna določitev načina izvajanja poučevanja v tujih jezikih z namenom skrbi za razvoj in učenje slovenščine v visokem šolstvu, kar je korak k širšemu načinu urejanja slovenskega jezika v visokošolskem prostoru. S predlogom sprememb ni ogroženo ustavno določilo, da je uradni jezik v Sloveniji slovenščina, poudarja pa izvajanje ustavno zagotovljene svobode znanstvenega in umetniškega ustvarjanja.

Hkrati Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ves čas nadaljuje z ukrepi za krepitev slovenskega strokovnega in znanstvenega jezika, kot tudi s financiranjem različnih ukrepov za kakovostnejšo rabo slovenskega jezika, saj je skrb za njegovo rabo in razvoj ena od primarnih nalog visokošolskih zavodov tako s strokovnega kot znanstvenega vidika. Predlog člena o učnem jeziku določa tudi, da se tujim študentom omogočiti pouk slovenščine kot tujega jezika.

Ob tem naj omenimo stalno in obsežno financiranje ter podporo lektoratov slovenskega jezika na 59 univerzah v tujini, ki jih obiskuje preko 2000 študentov in drugih slušateljev.

Nadalje v letu 2016 sprejeta *Nacionalna strategija za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva*, temelji na viziji internacionalizacije slovenskega visokošolskega prostora, kot je opredeljena v ciljih ReNPVŠ 2011-2020, in sicer, da bo leta 2020 slovensko visoko šolstvo del globalnega visokošolskega prostora, ki bo svojo kakovost nenehno izboljševalo v sodelovanju z najboljšimi tujimi institucijami. S tem bo postalo prepoznaven mednarodni center znanja in privlačna destinacija za visokošolski študij ter za pedagoško, znanstveno-raziskovalno in strokovno delo tujih študentov in strokovnjakov.

Tako je eno od petih ključnih področij strategije internacionalizacije »Spodbujanje razvoja medkulturnih kompetenc«, ki poteka v dveh vzporednih in komplementarnih aktivnostih:

- Stalna skrb bo namenjena ohranjanju slovenščine kot jezika stroke, ki je dominantni jezik poučevanja in raziskovanja v Slovenij. V ta namen bo posebna skrb namenjena tujim študentom in učiteljem, ki bodo prišli v Slovenijo na izmenjave ali pa za dalj časa z zagotavljanjem dodatnih, predvsem jezikovnih vsebin z različnimi krajšimi in daljšimi jezikovnimi tečaj ter izbirnimi predmeti slovenskega jezika in kulture. Prav tako bodo zagotovljene dodatne aktivnosti že pred prihodom in ob samem prihodu na visokošolski zavod za lažjo vključitev oz. integracijo v novo učno, družbeno okolje in kulturno okolje

- Hkrati so slovenski visokošolski zavodi odgovorni za razvoj medkulturnih in globalnih kompetenc diplomantov, ki jim bodo omogočale uspešno delovanje bodisi v lokalnem/nacionalnem okolju, vpetem v globalno okolje, bodisi neposredno v mednarodnem okolju. Slovenski visokošolski zavodi bodo zato ponudili kakovostno udejanjanje internacionaliziranega kurikulumu, zlasti sistematično vključevanje medkulturne dimenzije v vse študijske programe in discipline na vseh študijskih stopnjah in področjih. To bo dopolnjevala tudi kakovostna ponudba študijskih programov, modulov in predmetov v tujem jeziku.

Z vašimi sporočilom in opozorilom bomo seveda seznanili tudi delovno skupino. Ko bo delovna skupina končala z delom, pa bo ministrstvo predlog novele Zakona o visokem šolstvu posredovalo v javno obravnavo. V vmesnem času bodo potekale še sestanki z relevantnimi deležniki, med drugim tudi z Akademijo znanosti in umetnosti ter Ministrstvom za kulturo.

S spoštovanjem.

Dr. Jernej Štromajer
Državni sekretar

Poslati:

-naslovnik, po e-pošti,

-v vednost: GS Vlade RS, po e-pošti;